

Sygnatura akt III U 412/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Konin, dnia 29-12-2015 r.

Sąd Okręgowy w Koninie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia – **SO Anna Walczak- Sarnowska**

Protokolant: Starszy sekretarz sądowy Lila Andrzejewska

przy udziale

po rozpoznaniu w dniu 15-12-2015r. w Koninie

sprawy **małoletniego A. W. działającego przez matkę S. W.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

o rentę rodzinną dla małol. A. W. od czerwca 2013

na skutek odwołani **małoletniego A. W. działającego przez matkę S. W.**

od decyzji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

z dnia 27-03-2015r. znak: (...)

Zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje dla małoletniego A. W. rentę rodzinną po zmarłym ojcu P. W. od czerwca 2013r.

Sygnatura akt III U 412/15

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzją z dnia 27.03.2015 r. (znak : (...)) po rozpatrzeniu wniosku S. W. z dnia 18.03.2015 r. przyznał rentę rodzinną od 1.03.2015 r. dla uprawnionego A. W. tj. od miesiąca w którym zgłoszono wniosek.

Odwołanie od decyzji złożyła S. W. wskazując, że gdyby ZUS właściwie ustalił datę niezdolności do pracy, to świadczenie dla syna wypłacane byłoby od czerwca 2013 r.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie wskazując, że brak jest podstaw do przyznania świadczenia od miesiąca czerwca 2013 r. albowiem zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS świadczenia wypłaca się nie wcześniej niż od miesiąca w którym zgłoszono wniosek. Jednocześnie wskazano, że wyrokiem Sądu Okręgowego w Koninie z dnia 27.05.2014 r. (sygn. akt III U 1252/13) oddalono odwołanie S. W. od decyzji z dnia 21.10.2013 r. w sprawie o rentę rodzinną dla syna odwołującej A..

Sąd ustalił i zważył, co następuje :

S. W. wnioskiem z dnia 26.06.2013 r. zwróciła się do organu rentowego o przyznanie prawa do renty rodzinnej po zmarłym w dniu 11.05.2013 r. P. W. dla małoletniego syna A. W..

W toku postępowania przed organem rentowym ustalono, że w dziesięcioleciu poprzedzającym datę zgonu nie udowodniono 5 lat okresów składkowych i nieskładkowych i stwierdzono, że niezdolność do pracy skutkująca nabyciem prawa do świadczenia powinna powstać u zmarłego przed dniem (...) r. (tj. przed ukończeniem 30 roku życia). W związku z tym, iż Komisja Lekarska ZUS nie stwierdziła u zmarłego stanu niezdolności do pracy przed tym dniem, decyzją z dnia 21.10.2013 r. (znak : (...)) organ rentowy odmówił prawa do renty rodzinnej po zmarłym dla A. W.. Od powyższej decyzji odwołująca złożyła odwołanie i Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Koninie wyrokiem z dnia 27.05.2014 r. oddalił odwołanie S. W.. Powyższy wyrok uprawomocnił się w dniu 17.06.2014 r.

Następnie S. W. zgłosiła do organu rentowego wniosek o przyznanie prawa do renty rodzinnej przez prezesa ZUS w drodze wyjątku. W toku tego postępowania oddział ZUS w B., Centrum (...) zwrócił akta rentowe do oddziału ZUS w P. celem przeprowadzenia postępowania orzeczniczego wobec zmarłego P. W.

tj. ustalenia stopnia niezdolności do pracy, daty powstania niezdolności do pracy oraz czasuokresu jej trwania. Należało ustalić właściwy wymagany okres ubezpieczenia w zależności od daty powstania niezdolności do pracy, a w przypadku ustalenia niezdolności do pracy zmarłego w wieku 30 lat ustalić właściwy staż w 10-leciu.

Przy rozpoznaniu sprawy w kontekście tego czy istnieje niezdolność do pracy po dniu (...) r. orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS z dnia 8.01.2015 r. stwierdzono, że całkowita niezdolność do pracy zmarłego P. W. istniała od 13.09.2008 r. Organ rentowy analizował wówczas, że na ten okres zmarły posiadał

4 lata, 11 miesięcy i 23 dni okresów składkowych i nieskładkowych wobec wymaganych 5 lat i gdyby zaliczyć mu okres opieki nad małoletnim dzieckiem to spełniałby przesłanki do uzyskania renty z tytułu niezdolności do pracy, a odwołująca prawo do renty rodzinnej na rzecz syna. Przedstawiciel organu rentowego K. K. zwróciła się do odwołującej o udzielenie informacji czy w związku z urodzeniem syna korzystała z urlopu wychowawczego i uzyskała odpowiedź negatywną. Odwołującą poinformowano, że aby uzyskać prawo do świadczenia powinna poinformować o tym, że opiekę nad dzieckiem sprawował P. W.. Odwołująca złożyła w związku z tym oświadczenie, że w latach 2005-2008 r. opiekę nad synem sprawował ojciec dziecka zmarły P. W. i jednocześnie nie będzie wnioskować o doliczenie tego okresu ubiegając się o własne świadczenia emerytalno – rentowe. Odwołująca złożyła to pismo w dniu 6.03.2015 r. i jednocześnie cofnęła wniosek o przyznanie renty rodzinnej w drodze wyjątku, co spowodowało umorzenie postępowania i ubiegala się ponownie o rentę rodzinną dla syna na ogólnych zasadach.

W dniu 18.03.2015 r. odwołująca ponownie zwróciła się do organu rentowego o przyznanie renty rodzinnej, składając jednocześnie prośbę o przyjęcie jako daty złożenia wniosku, daty zgłoszenia pierwszego wniosku i wyrównanie świadczenia od tego dnia.

Zaskarżoną decyzją z dnia 27.03.2015 r. przyznano odwołującej prawo do renty rodzinnej dla syna A. W. od 1.03.2015 r. tj. od miesiąca w którym zgłoszono wniosek.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach organu rentowego, akt III U 1252/13 Sądu Okręgowego w Koninie, dokumentów przedłożonych do spawy (k. 3-39), zeznań świadka K. K. (k.96).

Wartość dowodowa dokumentów nie budziła wątpliwości Sądu i nie była kwestionowana przez strony. Zeznania świadka K. K. Sąd uznał za przekonujące, gdyż znalazły one odzwierciedlenie w dokumentacji zgromadzonej w toku postępowania przed organem rentowym.

Okolicznością sporną w przedmiotowej sprawie nie było prawo do renty rodzinnej po zmarłym P. W. dla małoletniego syna A. W. gdyż świadczenie to zostało przyznane przez organ rentowy, lecz to czy istnieją podstawy do wyrównania tego świadczenia za okres wcześniejszy. Odwołująca stała bowiem na stanowisku, że świadczenie to powinno zostać przyznane od miesiąca czerwca 2013 r. tj. od miesiąca w którym nastąpiło złożenie pierwszego wniosku.

Zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2015.748.t.j.) świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu, z uwzględnieniem ust. 2.

Według art. 129 ust. 2 ustawy w razie zgłoszenia wniosku o rentę rodzinną w miesiącu przypadającym bezpośrednio po miesiącu, w którym nastąpiła śmierć ubezpieczonego, emeryta lub rencisty, rentę rodzinną wypłaca się od dnia śmierci, nie wcześniej jednak niż od dnia spełnienia warunków do renty przez uprawnionych członków rodziny.

Wyjątkiem od powyższych zasad jest treść art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej przewidująca możliwość żądania - w razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczeń lub ich wysokości - wypłaty przyznanego lub podwyższonego świadczenia, poczynając od miesiąca, w którym powstało prawo do tych świadczeń lub do ich podwyższenia, jednak nie wcześniej niż za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu, jeżeli odmowa lub przyznanie niższych świadczeń były następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego.

W orzecznictwie ugruntował się pogląd, zgodnie z którym, jeżeli ponowne ustalenie prawa do świadczeń nastąpiło na skutek błędu organu rentowego, wypłaca się je od miesiąca złożenia pierwotnego wniosku lub wydania decyzji, nie dłużej jednak niż za okres 3 lat wstecz, liczonych od daty zgłoszenia wniosku o ponowne rozpoznanie sprawy (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2005 r., III UZP 1/05, OSNPUSiSP 2005, Nr 24, poz. 395; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2002 r., II UKN 116/01, OSNPUSiSP 2003, Nr 24, poz. 599).

W przedmiotowej sprawie organ rentowy nie widział podstaw, aby odstąpić od ogólnej zasady, że świadczenia wypłacane są począwszy od miesiąca w którym został zgłoszony wniosek. Uznając, że odwołująca złożyła wniosek w dniu 18.03.2015 r. to świadczenie powinno zostać przyznane od początku miesiąca tj. od 1.03.2015 r. Z kolei odwołująca wskazywała na okoliczności, że ubiegała się już o rentę rodzinną składając wniosek w dniu 26.06.2003 r. i na skutek okoliczności tkwiących po stronie organu rentowego nie przyznano jej wówczas tego świadczenia. Stanowisko odwołującej należało więc rozpatrzyć w kontekście istnienia po stronie organu rentowego „błędu” w odmowie przyznania wcześniej świadczenia.

W orzecznictwie akcentuje się, że pojęcie "błędu organu rentowego" w prawie ubezpieczeń społecznych jest swoiste i szerokie, tzn. oznacza każdą obiektywną wadliwość decyzji, niezależnie od tego, czy jest ona skutkiem zaniedbania, pomyłki, celowego działania samego organu rentowego, czy też niewłaściwych działań pracodawców albo nawet wadliwej techniki legislacyjnej, czyli skutkiem niejednoznaczności norm prawnych. Błędem organu rentowego jest także błędna wykładnia obowiązujących przepisów (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 20.01.2015 r., III AUa 366/14, Lex nr 1680004, wyrok SA w Warszawie z 5.06.2014 r., III AUa 1109/13, Lex nr 1489172). Przedmiotowe pojęcie obejmuje również niedopełnienie obowiązku działania z urzędu na korzyść osób uprawnionych do świadczeń emerytalno-rentowych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2011 r., I UK 332/10).

W przedmiotowej sprawie odwołująca wnioskiem z 26.06.2013 r. ubiegała się o rentę rodzinną na rzecz syna A. i w toku tego postępowania jak się później okazało nie brano pod uwagę czy u zmarłego istniał stan niezdolności do pracy po ukończeniu 30 roku życia, mylnie przyjmując, że koniecznym warunkiem do uzyskania świadczenia jest istnienie niezdolności do pracy przed ukończeniem tego wieku. Z powołaniem się na brak istnienia niezdolności do pracy przed 30 rokiem życia, organ rentowy wydał decyzję od której wniesiono odwołanie i Sąd Okręgowy w Koninie wyrokiem z dnia 27.05.2014 r. oddalił odwołanie. Należy przy tym zauważyć, że przedmiotem badania przez Sąd w tym postępowaniu była kwestia dotycząca zaskarżonej decyzji a więc tego czy istnieje u zmarłego stan niezdolności do pracy przed 30.03.2006 r. Dopiero po złożeniu przez odwołującą wniosku o przyznanie prawa do renty rodzinnej w drodze wyjątku, dostrzeżono konieczność ponownego przeanalizowania okresu składkowego i nieskładkowego zmarłego oraz istnienia niezdolności do pracy po ukończeniu przez zmarłego 30 lat tj. po dniu (...) r. Lekarz orzecznik ZUS uznał, że zmarły P. W. był całkowicie niezdolny do pracy w dniu 13.09.2008 r. Ta okoliczność wskazuje, że organ rentowy błędnie w pierwszej decyzji odmawiającej odwołującej przyznania prawa do świadczenia uznał, że warunkiem nabycia

prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy powinna być niezdolność do pracy zmarłego przed 30 rokiem życia, nie badając w ogóle tego czy zmarły był niezdolny do pracy po ukończeniu tego wieku.

Faktem jest, że odwołująca dopiero na późniejszym etapie złożyła oświadczenie o sprawowaniu opieki nad dzieckiem przez zmarłego P. W., lecz niewątpliwie ta okoliczność, w oparciu o którą przyznano świadczenie decyzją z dnia 27.03.2015 r., istniała już w momencie złożenia wniosku przez odwołującą w dniu 26.06.2013 r. a jedynie na skutek błędu po stronie organu rentowego nie można było uwzględnić tego okresu, albowiem organ rentowy w toku wcześniejszego postępowania nie badał tego czy u zmarłego powstał stan niezdolności do pracy po ukończeniu przez niego 30 roku życia. Gdyby okoliczność ta została wyjaśniona już w toku pierwszego postępowania, to po stronie organu rentowego istniałby zgodnie z

§ 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011 r. Nr 237, poz. 1412) obowiązek udzielania odwołującej informacji, w tym wskazówek i wyjaśnień w zakresie dotyczącym warunków i dowodów wymaganych do ustalania świadczeń. A zatem już przy rozpoznawaniu wniosku z dnia 26.06.2013 r., gdyby organ rentowy prawidłowo zbadał przesłanki prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy zmarłego, możliwym było udzielenie odwołującej informacji o możliwości uzyskania świadczenia po doliczeniu okresu sprawowania opieki nad dzieckiem przez P. W.. Organ rentowy wydaje bowiem decyzje w sprawie świadczeń

w wyniku rozpoznania wniosku osoby ubiegającej się o takie świadczenie, wzywając ją uprzednio do złożenia wszelkich niezbędnych dowodów do uzyskania świadczenia i udzielając jej pomocy przy ubieganiu się o wskazane we wniosku świadczenie. Ponadto organ rentowy w zaskarżonej decyzji w ogóle nie odniósł się do wniosku odwołującej z dnia 18.03.2015 r. w którym wskazała, że domaga się wyrównania świadczenia za okres od czerwca 2013 r.

Konsekwencją błędnego działania organu rentowego jest możliwość żądania przez ubezpieczoną "wyrównania", którego jednak dochodzenie ustawodawca ograniczył czasowo, a to treścią art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej tj. za okres 3 lat wstecz, liczonych od daty zgłoszenia wniosku o ponowne rozpoznanie sprawy.

W związku z tym, iż wniosek o przyznanie prawa do renty rodzinnej został zgłoszony przez odwołującą w dniu 26.06.2013 r. to organ rentowy winien wyrównać odwołującej świadczenie począwszy od czerwca 2013 r.

Mając na uwadze powyższe Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

SSO Anna Walczak - Sarnowska